

Näringslivets Skattedelegation
70 år

Total skattereform
aktuell även 1918

Sveriges Industriförbund meddelade Statsrådet och Chefen för Kungliga Finansdepartementet i skrivelse den 20 september 1918 att Industriförbundet, Svenska Bankföreningen och handelskamrarna tillsatt en Näringslivets Skattedelegation för "att såsom sakkuniginstitution stå statsmakterna till tjänst vid uppgörande av förslag till ändringar av skattelagarna och nya skatteprojekt". Till ordförande utsågs vice häradsförordning G Sandström och till vice ordförande häradsförordning E Wehtje. Senare inträdde Svenska Arbetsgivareföreningen och Svenska Försäkringsbolags Riksförbund också som huvudmän. De fem huvudmännen kvarstår alltjämt. Under årens lopp har delegationen utarbetat framställningar och remissyttranden åt sina huvudmän om alla stora skatterättsliga och skattepolitiska frågor.

Anledningen till att Skattedelegationen uppmärksammar sin 70-årsdag är att dagens situation påminner om den vid dess tillkomst. Hela skattesystemet är nu som då föremål för en total över-

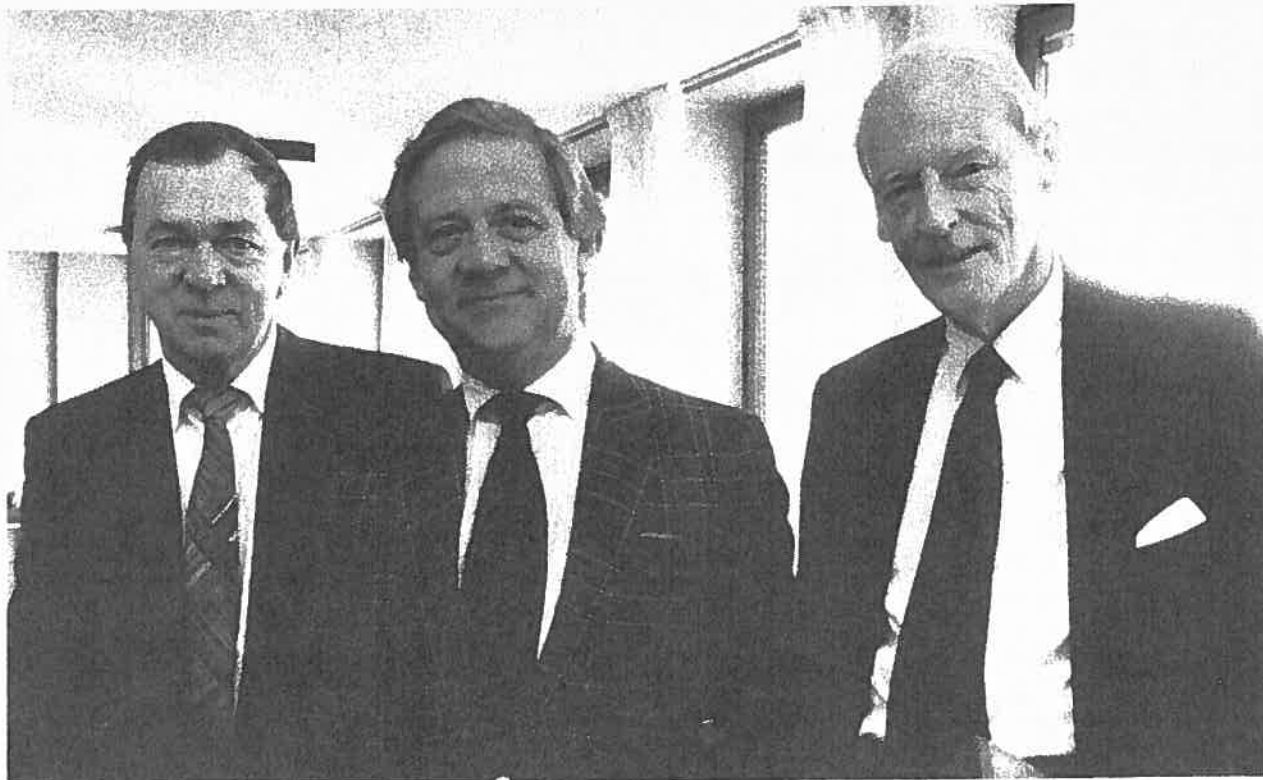
syn, som förhoppningsvis skall leda till en skattelagstiftning syftande till ekonomisk tillväxt.

Uppgift: att modernisera företagsbeskattningen

Tidpunkten för delegationens tillkomst var naturlig eftersom förarbetena till sedermera 1928 års kommunalskattelag pågått ett flertal år utan att på ett kvalificerat sätt behandla beskattning av företag. Vad Skattedelegationen eftersträvade var en modernisering av den svenska företagsbeskattningen. Viktiga frågor var bl a avskrivnings- och värderingsreglerna.

Den nya företagsekonomi gav goda argument. Delegationen kom nästan enbart under tiden fram till andra världskriget att syssla med rörelsebeskattningen och initierade på ett tidigt stadium bl a diskussioner i Nationalekonomiska Föreningen. Skattedelegationen avvisade då som nu icke vinstrelaterade företagsskatter.

*Industrins skattesakkun-
nige, professor Sven-Olof
Lodin flankerad av sina
två föregångare,
t h Dag Helmers (1959-
85) och t v Arne Gustaf-
son (1985-86).*

Utvecklingen på skatteområdet accelererade starkt och Skattedelegation som tidigare saknat eget kansli anställde 1942 kammarrättsrådet Einar Sivert som Industriens Skattesakkunnige, ett uppdrag som han innehade till 1959. Att valet föll på Sivert var starkt motiverat då han var en välkänd ledamot av Kammarrättens lagdivision. Han deltog i många utredningar och var ledamot av Riksskattenämnden från dess tillkomst. Som sekreterare anställdes samtidigt fröken Nora Kamras som stannade i kansliet till sin pensionering på 1970-talet.

Skattedelegationen deltog engagerat i den stora debatten om 1947 års skattereform som bl a omfattade kvarlåtenskapsskattens införande.

Wehtje och Thunholm 1950-talets förgrundsgestalter

På 1950-talet tillsattes den första företagsskatteutredningen efter kriget, Företagsbeskattningskommittén. I den ingick tekn dr Ernst Wehtje, mångårig ledamot av Skattedelegationen och riksdagens bevillningsutskott. Bankdirektör L-E Thunholm, sedermera ordförande i delegationen och alljämt ledamot, medverkade också i denna utredning. Förslagen ledde till en åtstramning av avskrivnings- och lagervärderingsreglerna.

Det dröjde inte många år förrän Allmänna skatteberedningen tillsattes med bland andra sedermera landshövdingen Bengt Lyberg som ledamot och delegationens representant. - Som en historisk notis antecknas att Bengt Lybergs far som finansminister kontrasignerade kommunalskattepropositionen 1928. - Dag Helmers som tjänstgjorde som Industriens Skattesakkunnige 1959-85, deltog som expert. Utredningen lade bl a fram det första förslaget till mervärdeskatt och förslag till modernisering av avskrivningsreglerna i fråga om mark och byggnad.

ATPs tillkomst ledde till ett omfattande utredningsarbete beträffande företagens egna tjänstepensioner. Helmers deltog som ledamot i Pensionsstif-

telseutredningen som presenterade det civilrättsliga och skatterättsliga underlaget för FPG/ PRI-systemet. Under detta svåra utredningsarbete var det värdefullt att i Skattedelegationen utöver tidigare nämnda ledamöter ha verkställande direktören i SPP T Wärn, delegationens ordförande i många år, och hovrättsrådet S Hammarskiöld, v ordf i SAFs styrelse, generalkonsuln R Söderberg samt bankdirektören G Engfors.

Inför den Sändlerska Författningsutredningen gjorde Helmers en lång fördragning om nödvändigheten av att införa lagrådsgranskning av skattelag. Till följd av att en av ledamöterna i utredningen avled blev det ingen majoritet för detta förslag. Senare infördes sådan granskning.

Många utredningar föregick momsförslaget

Mervärdeskatteförslaget omarbetades under 1960-talet av flera utredningar innan lagstiftningen genomfördes.

1942 anställdes kammarrättsrådet Einar Sivert som Industrins förste skattesakkunnige. Han innehade uppdraget till 1959.

På 1970-talet var det tid för en ny stor utredning, Företagsskatteberedningen, som pågick i många år. Ledamot var Helmers. Beredningen var först med att föreslå skatterättslig resultatutjämnning för tjänsteproducerande företag.

På den indirekta beskattningens område fick energibeskattningen en alltmer ökad betydelse. Delegationen lade här ned ett stort arbete som alljämt fortsätter och där delegationens huvudmål bl a är att energibeskattningen skall infogas i mervärdeskattesystemet. Inom delegationen var bruksdisponenten W Ekman den mest sakkunnige på detta område. Erik Eklund som inträtt i kansliet 1962 var bl a huvudansvarig för den indirekta beskattningen och medverkade under många år som ledamot av Rättsnämnden för indirekt beskattning. Han efterträddes av Hans Tellander sedermera lagman. För närvarande är kansliets tjänstemän ledamöter av RSVs styrelse och de två Rättsnämnderna.

Stor uppmärksamhet åt familjeföretagen

Fysiska personers beskattning inklusive familjeföretagens beskattning har givetvis varit områden som Skattedelegationen i hög grad ägnat sig åt. Jur dr Bertil af Klercker deltog på 1960-talet bl a i Kapitalskatteberedningen som behandlade arvsbeskattningen m m. Senare framlades kommittéförslag om slopande av förmögenhetsskatten på arbetande kapital i familjeföretag, vilket ännu inte genomförts. Direktör Nils Holgerson, sedermera ordförande i delegationen, var ledamot av 1972 års skatteutredning. Det värdefulla i utredningens betänkande var Holgersons reservation.

Betydelsen av den internationella skatterätten har accentuerats under åren och i samband med att Sveriges Allmänna Exportförening nedlade sin verksamhet blev Institutet för Utländsk Rätt AB dotterbolag till Sveriges Industriförbund. Industriens Skattesakkunnige har sedan dess varit ledamot av In-

stitutets styrelse. Skattedelegationen har genom sitt kansli varit och är representerat i skattekommittéerna inom BI-AC, ICC och UNICE.

Ordförande i delegationen har utöver de tidigare nämnda under senare tid varit direktörerna U-C Bratt, S Ando och från innevarande halvårsskifte S Wallgren. Bland de framstående experter som under många år biträtt skattedelegationen bör nämnas assessorn E Geijer och docenten K-O Faxén. Ekonomisk expertis har fast knutits till kansliet först genom R Rundfeldt och sedan G Normann.

Allvarliga avsteg från västeuropeisk tradition

Allvarliga avsteg från den västeuropeiska rättstraditionen har beklagligtvis under senare år skett genom vinstdelningsskatten och den sk engångsskatten på pensionsförsäkringar. Sverige har härigenom ställt sig vid sidan av de västeuropeiska kulturländerna.

Tre stora utredningar är nu sysselsatta med modernisering av företagsbeskattningen, inkomstbeskattningen och den indirekta beskattningen. Tekn dr C Nicolin är ledamot av utredningen om företagsbeskattningen, i vilken Sven-Olof Lodin är expert. Han efterträdde Arne Gustafson som Industriens Skattesakkunnige 1986.

Betecknande för hela detta stora utredningsarbete är insikten om att den svenska skattelagstiftningen måste vara kongruent med vad som gäller på det internationella planet. I regeringens utredningsarbete om vår anpassning till EG utgör också skattefrågorna viktiga delar.

Skattedelegationen avser att under det kommande året anordna seminarier med ämnen som belyser skattedebatten i Sverige och omvärlden.

DAG HELMERS